

Duhovi prošlosti u sablasnom selu podno Bjelašnice

Author: [Nejra Suljovic](#)
[Dražen Huterer](#)

Ledići danas imaju samo dvoje stanovnika, jer su svi ostali izbjegli ili ubijeni 1992. godine

Pišu: Nejra Suljović i Dražen Huterer (TU br. 783, 5. april 2013.)

Dok stojimo u centru Ledića, okruženi izmaglicom hladnog novembarskog jutra, srednjovječni čovjek pokazuje rukom uništene kuće oko nas.

“Ljudi iz svih ovih kuća koje vidite ubijeni su 1992. Cijela porodica Tešanović je ubijena”, kaže Obren Miović.

U Ledićima, porušenom selu u jugoistočnoj Bosni i Hercegovini, danas žive samo dvije osobe - Obren Miović i njegova supruga Dragica. Njihove komšije su ili ubijene, ili su pobjegle iz sela na početku rata u BiH.

Selo Ledići je jedno od brojnih slikovitih sela na padinama Bjelašnice i Treskavice, 30-ak kilometara južno od Sarajeva. Prije rata, u Ledićima su uglavnom živjeli bosanski Srbi, dok su u susjednim selima, Dejčićima i Dujmovićima, živjeli Bošnjaci.

Do Ledića je teško doći čak i ljeti, a zimi je ovo selo gotovo potpuno odsječeno od ostatka svijeta. Do njega vodi samo uski makadamski put, koji presijeca nestvarno lijepe planinske pejzaže.

Kad smo izašli iz auta, dočekala nas je sablasna tišina koju je remetilo samo žuborenje potoka koji protiče kroz selo.

Ledici - a Forgotten Village - Video by Ajdin Kamber, IWPR-trained reporter. *(This video has no commentary)*

Čini se da je vrijeme u selu stalo - malo šta se ovdje promijenilo od napada na Lediće prije više od dvadeset godina. Većina kuća je tada izgorjela ili je oštećena gelerima, a samo neke od njih su u međuvremenu obnovljene. Među njima je i kuća bračnog para Miović.

„Na početku rata, u selu je bilo 70-ak ljudi i djece“, prisjeća se Obren.

Na ulazu u selo vidjeli smo dvije spomen ploče, udaljene svega par metara jedna od druge.

Na jednoj su ispisana imena deset muškaraca koji su poginuli 1994. godine. Obren kaže da su tu spomen-ploču postavile lokalne vlasti iz dijela Trnova koji se nalazi u Federaciji, u znak sjećanja na grupu vojnika Armije BiH koja je na tom mjestu stradala od granate.

Na drugoj ploči su ugravirana 24 imena stanovnika Ledića, kao i godine njihovog rođenja i smrti. Svi su stradali 1992. godine. Ovu spomen-ploču podigli su preživjeli seljani Ledića u sjećanje na civile ubijene u junu 1992. Najstarija žrtva imala je 92 godine, a najmlađa je bila 15-mjesečna beba.

Obren nam priča šta se desilo.

„U večernjim satima 3. juna 1992, muslimanske snage iz susjednih Dejčića opkolile su selo i napale nas. Počeli su nas granatirati i nakon nekoliko dana smo morali napustiti selo jer više nismo mogli tu ostati“, kaže on. „Morali smo pobjeći na srpsku teritoriju, ali neki od nas u tome nisu uspjeli, i to uglavnom žene i djeca. Svi oni su ubijeni.“

Istraga koju je 1994. godine provelo Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske pokazala je da su se stanovnici Ledića prilikom bijega podijelili u dvije grupe. Jedna je krenula preko Treskavice ka Vojkovićima, a druga prema Kalinoviku. Oba ova mjesta bila su, u to vrijeme, pod kontrolom bosanskih Srba.

Prema rezultatima ove istrage, drugu grupu su presrele protivničke snage i sve ih pobile, osim jednog 11-godišnjeg dječaka koji je nađen kako povrijeđen leži među truplima. U izvještaju se navodi da je dječaka

spasio jedan muslimanski ljekar iz ovog područja.

Obren i njegova supruga bili su u grupi koja je uspjela stići do Vojkovića.

Do 2001. godine iskopani su ostaci 24 žrtve. Kosturi su većinom bili nepotpuni, a neke lobanje su pronađene odvojeno od tijela. Prema izvještaju Ministarstva unutrašnjih poslova RS-a, stanovnici Ledića ubijeni su na vrlo brutalan način – klanjem, vješanjem ili gušenjem.

Iako su vlasti RS-a predale nalaze svoje istrage i dokaze državnom tužilaštvu BiH, još niko nije optužen za ova ubistva.

„Tužno je to što nikad niko nije optužen za ove zločine“, kaže Obren. „Mi znamo ko je ubio te ljude, ali ubice su još na slobodi. Tužilaštvo ima sve informacije, a ipak se ništa ne poduzima.“

Državno tužilaštvo je reklo IWPR-u da zna za ovaj slučaj i da istražuje zločine protiv srpskih civila u tom području. Ali, kako je istraga u toku, nisu nam mogli pružiti više informacija.

Prisjećajući se tih događaja, Obren kaže da su on i ostali seljani bili potpuno nespremni za ono što se desilo.

„Dva dana prije napada, trojica ljudi iz susjednih sela Dejčići i Dujmovići došli su u naše selo i rekli da ne trebamo napadati jedni druge, jer smo ipak komšije. Dva dana nakon toga, oni su nas napali“, kaže Obren.

Iako je razočaran činjenicom da još uvijek niko nije optužen za ovaj zločin, Obren kaže da je u dobrim odnosima sa ljudima iz susjednih sela.

„Ne mrzim nikog, ne daj Bože. Zanima me samo ono što je zaista važno, a to je dobrota u ljudima“, kaže on.

Dok smo razgovarali sa našim domaćinom, izmaglica koja je prekrivala selo kad smo tek stigli pretvorila se u gustu maglu, pa su i kuće oko nas odjednom postale gotovo nevidljive. Nije bilo teško zamisliti kako izgledaju surove zime u ovom nepristupačnom planinskom selu.

Svake zime, Obren i Dragica moraju napustiti Lediće i prezimiti kod svoje djece u Sarajevu. Nemaju dovoljno drva za grijanje, a i snabdijevanje strujom je veoma loše. Putevi se ne čiste od snijega, te je selo potpuno odsječeno.

Obren kaže da je nezadovoljan time što su lokalne vlasti pokazale tako malo zanimanja za obnovu sela i poboljšanje uslova života u njemu.

Ledići se nalaze u dijelu općine Trnovo koji pripada Federaciji. Obren smatra da je glavni razlog za nedovoljno ulaganje u obnovu Ledića činjenica da je to srpsko selo.

„Šaljemo zahtjeve za izgradnju puta, ali nema rezultata. Snabdijevanje električnom energijom je također veoma loše“, kaže Obren. „Općinske vlasti stalno nešto obećavaju, ali ništa se ne dešava.“

Kada se Obren nakon rata vratio u selo, ono je bilo potpuno razrušeno. Uništena je bila i njegova kuća, pa ju je odlučio obnoviti. Pomoć koju je od lokalnih vlasti dobio za obnovu iznosila je 2.700 KM, i 100 vreća cementa.

„Tim novcem jedva da sam mogao platiti zidara, tako da sam većinu poslova obavio sam“, kaže on.

Mirsad Mešić, pomoćnik načelnika općine Trnovo, kaže da je sve teže naći novac za obnovu kuća i infrastrukture oštećene u ratu. Odmah nakon rata, donatorske pomoći iz inostranstva bilo je u izobilju, ali nje je danas sve manje.

Mešić tvrdi da je mnogo kuća u općini Trnovo obnovljeno, te da se prilikom dodjele sredstava nije gledalo na etničku pripadnost njihovih vlasnika.

„Svako selo ima put, struju, vodu i telefonske linije. Sela su obnovljena od donacija i nije se gledalo na etnički sastav njihovog stanovništva“, kaže Mešić. „Ledići nisu obnovljeni, jer nije bilo organiziranog povratka, a ljudi su prodali svoja imanja. Da je u Ledićima bilo više povratnika, i ovo selo bi bilo obnovljeno.“

Međutim, Obren u to ne vjeruje. On smatra da su Ledići namjerno izostavljeni iz programa obnove jer lokalne vlasti nisu htjele poticati povratak Srba u ovaj dio BiH. On tvrdi da se taj stav ni danas nije promijenio.

„Kome god se obratim, svi znaju da sam Srbin i ignoriraju me“, kaže on. „Ne vidim nikakvo rješenje ovog problema.“

On smatra da je situacija u općini Trnovo odraz cjelokupnog stanja u BiH.

„Pogledajte samo sve te podjele u samom vrhu vlasti u BiH i pokušajte zamisliti kako se to odražava na nas koji živimo u ruralnim područjima. Svi koriste međuetničke tenzije. A ljudi su poput ovaca - gdje krene jedna, sve idu za njom“, dodaje on. „Ovakva BiH nema budućnost, a za svijetom zaostajemo barem sto godina.“

Nejra Suljović i Dražen Huterer izvještavaju za IWPR iz Sarajeva.

Ovaj članak je nastao u okviru projekta Priče iz tranzicije, koji finansira Ambasada Kraljevine Norveške u Sarajevu. Projekat zajednički realiziraju Institute for War and Peace Reporting, IWPR, Sarajevo Centre for Contemporary Arts, SCCA Pro.ba i Studentski eFM radio Sarajevo.

Location: Bosnia and
Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/duhovi-pro%C5%A1losti-u-sablasnom-selu-podno>